

ПРАВА НА ВОЛЮ

№3 (208)
2007

Праваабарончы бюлетең

Пакараць нельга памілаваць...

У Беларусі
ў 2006 годзе
былі вынесеныя
9 съміяротных
прысудаў...

"12 лютага на прэс-канфэрэнцыі старшыня Вярхоўнага суда Беларусі Валянцін Сукала паведаміў, што ў 2006 годзе выключная мера пакараньня вынесеная 16 злачынцам — дзевяць з іх асуджаны да съмерці, сем — да пажыццёвага зняволення", — паведаміў "Інтэрфакс".

У 2005 годзе ў Беларусі былі вынесеныя 2 съміяротныя прысуды. Рост колькасці вынесеных съміяротных прысудаў і прысудаў да пажыццёвага зняволення старшыня Вярхоўнага суда тлумачыць tym, што ў 2006 годзе "быў разгледжаны цэлы шэраг аб'емных, складаных крымінальных справаў у дачыненні да злачынных групай і арганізацыяй з колькасцю абвінавачаных да 48 чалавек". "Было разгледжана шмат справаў, па якіх праста немагчыма не прызначыць пакаранье съмерцию, — заяўві сп. Сукала. — Напрыклад, справа Марозава. Справа ня мела аналагаў і па аўтёме, і па колькасці асобаў, якія аптываліся, і стала выпрабаваннем для беларускай судовай сістэмы. Банда Марозава абвінавачвася ў 16 забойствах".

На словах старшыні Вярхоўнага суда, съміяротныя прысуды супраць удзельнікаў „марозаўскай” групы ў выкананыне пакулы не прыведзеныя: "Съледзтва на некаторых эпизодах дзеяньня гэтай банды яшчэ працягваеца, і выкананыне гэтых пакараньняў можа быць адцягнутае, бо гэтыя асобы могуць быць съвядкамі або абвінавачанымі па іншых эпизодах".

Двоє удзельнікаў банды падалі прэзідэнту прашэнне аба памілаваньні.

Фота byMedia.net

«Любові! Свабоды! Пераменаў!»

Дзень Святога Валянціна ў Беларусі не абышоўся
без шматлікіх затрыманняў моладзевых актыўістаў...

Фота byMedia.net

Менскі гарвыканкам па фармальных прычынах адмовіў актыўістам Маладога Фронту ў правядзенны традыцыйнай акцыі, прымеркаванай да Дня закаханых. Аднак, нягледзячы на гэта, моладзь заявіла пра рашучы намер правесці тэатралізаване шэсьце пад лозунгам "Любові! Свабоды! Пераменаў!".

Улады спрабавалі запалахці актыўістаў і сарваць мерапрыемства. На допыт у КДБ на 16 гадзінаў былі выкліканыя лідэры Маладога Фронту Зыміцер Хведарук і Алег Корбан, якія зьяўляюцца падазраванымі па арт. 193.1 КК РБ. Паколькі яны давалі падпіску зьяўляцца на допыты, то былі вымушаныя гэта зрабіць. Сяргея Лісічонка супрацоўнікі КДБ забралі на допыт з дому. Некаторых моладзевых актыўістаў затрымалі на вуліцы да пачатку запланаванай акцыі і даставілі ў розныя РУУС Менску, сярод іх — Сяргей Гумінскі, Людміла Атакулава, намеснікі старшыні Моладзі БНФ Ільля Богдан і Франак Вячорка, сябра Рады Моладзі БНФ Андрэй Ігнатовіч.

Ля падэздаду дамоў некалькіх сяброў "Маладога Фронту" дзяжурылі міліцыянты ў цывільным.

За гадзіну да пачатку правядзення мірнай акцыі супрацоўнікі праваахоўных органаў ачапілі плошчу Свабоды і нікога туды не пускалі. Каля касцёла, дзе пілівалі сабрацца маладафронтнікі, стаялі аўтазакі і патрульныя міліцэйскія машыны. Праспект Незалежнасці ад гатлю "Мінск" да плошчы Якуба Коласа патрульвалі байцы ПМСС у форме і ў цывільным.

Аднак, нягледзячы на ўсе перашкоды і ціск з боку ўладаў, моладзева шэсьце "Беларусь у Еўропу", у час якога ўдзельнікі раздавалі "валянцінкі" з прызнаньнем у каханьні да Еўропы і віншавалі амбасады заходніх дзяржаваў, адбылося. Прадстаўнікі беларускай дэмакратычнай моладзі з расцяжкамі, скандуючы лозунгі «Жыве Беларусь!», «Верым, можам, пераможам!»,

(Працяг на стр. 2)

Грамадзкія назіральнікі будуць кантраляваць сітуацыю ў турмах?..

Сябар Магілёўскага праваабарончага цэнтру Віктар Сідарэнка ўвайшоў у склад назіральнай камісіі, створанай дзеля кантролю за турмамі ды іншымі рэжымнымі ўстановамі.

Камісію сфармавала ўпраўленчыя юстыцыі Магілёўскага аблвыканкаму — згодна з пастановай урада ад 15 вясення 2006 году. Акрамя прадстаўніка Магілёўскага праваабарончага цэнтру ў камісію ўвайшлі сабры яшчэ сямі грамадзкіх аўтарытэтных арганізацій, якія аказваюць грамадзянам прававыя ды юрыдычныя паслугі.

Віктар Сідарэнка распавёў Рады ёўрапейскай Свабоды: «Мэта нашага ўдзелу ў камісіі — грамадзкі кантроль за дакладным выкананнем праву зняволеных у месцах пазбуйлення волі. Мы спадзяемся, што наш ўдзел у камісіі дазволіць зрабіць закрытыя рэжымныя ўстановы больш адкрытымі для грамадзтва. Наш цэнтр распрацаваў праекты палажэння камісіі і праграмы дзеянасьці. Сябры камісіі прапанавалі мяне на пасаду кіраўніка, аднак начальнік упраўлення юстыцыі заявіў, што кіраўніка, згодна з інструкцыяй, прызначае ўпраўленчыя юстыцыі».

Па прапанове ўпраўлення юстыцыі

кіраўніком камісіі зацвердзілі старшыню шклоўскага вайскова-патрыятычнага клубу «Пошук» Сяргея Кірылкіна.

Магілёўскі праваабарончы цэнтр супольна з Беларускім Хельсінскім камітэтам ад 1999 году актыўна дзейнічае ў асяродку зняволеных. На просьбу адміністрацыі шклоўскай калоніі праваабаронцы неаднократна наладжвалі юрыдычныя кансультацыі зняволеных. У бібліятэцы турмаў і калоніі Магілёўскага праваабаронцы перадавалі кнігі, буклеты, брашуры з тэкстамі міжнародных пагадненій, дамаваў, дэкларацыяў, ратыфікованых Рэспублікай Беларусь.

Варта нагадаць, што ў шклоўскай калоніі сядзіць лідер незарэгістраванага Маладога Фронту Зыміцер Дашкевіч. Там жа свае пакаранні адбываюць былы кіраўнік магілёўскай філармоніі, арганізатар фестывалю «Залаты шляхер». Уладзімір Брайлоўскі ды былы кіраўнік беларускага тэлебачання Ягор Рыбакоў. Акрамя шклоўскай калоніі ў Магілёўскай вобласці турмы ёсьць у Магілёве, Бабруйску, Горках. У Магілёве, Бабруйску і райцэнтрах вобласці месцяцца гэтак званыя «хімікі». У Магілёве «хімію» адбывае Артур Фінькевіч.

Фота bMyMedia.net

Рада Еўропы гатовая да дыялогу

Удзельнікі Канферэнцыі міжнародных недзяржайных арганізацый (МНДА) Рады Еўропы выказалі занепакоенасць ў сітуацыі з становам грамадзянскай супольнасці ў Беларусі. Пра гэта гаворыцца ў рэзоляцыі, прынятай 30 студзеня на паседжанні ў Страсбургу. Тэкст рэзоляцыі знаходзіцца на афіцыйным сайце Рады Еўропы.

«Канферэнцыя МНДА занепакоеная сур'ёзнымі парушэннямі правоў чалавека ў Беларусі, парушэннямі падчас выбараў дэпутатаў мясцовых саветаў 14 студзеня 2007 году, заканадаўчымі абмежаваннямі (яны ўсё больш узрастуюць) дзеянасьці НДА, прафсаюзаў, СМІ і Інтэрнэту, рэпресіямі супраць актыўістаў грамадзянскай супольнасці», — гаворыцца ў рэзоляцыі.

У дакументе падкрэсліваецца, што візіт у Беларусь старшыні Парламенцкай Асамблеі Рады Еўропы (ПАРЕ) Рэнэ ван дэр Ліндэн стаў «відавочнай дэмонстрацыяй таго, што Рада Еўропы гатовая да дыялогу». Удзельнікі канферэнцыі выказалі надзею, што абвяшчэнне беларускімі ўладамі зацікаўленасці ў развіцці супрацоўніцтва азначае сапраўднае жаданне дэмакратычных зменаў, канчатковая мэта якіх — будаванне дэмакратычнага грамадзтва і ўступленне Беларусі ў Раду Еўропы. Пры гэтым у рэзоляцыі падкрэсліваецца, што для пачатку дыялогу неабходна выкананые беларускімі ўладамі дэзвюх умоваў — вызваленіе палітычных зняволеных і завяршэнне рассылавання па справах знялікіх палітыкаў і грамадзкіх дзеячоў.

Удзельнікі канферэнцыі таксама заклікалі беларускія ўлады «неадкладна спыніць ціск на палітычныя партыі, недзяржайныя арганізацыі і іх актыўістаў». Рэзоляцыя таксама заклікае афіцыйны Менск «паважаць свабоду інфармацыі і не перашкоджаць працы незалежных СМІ».

Нагадаем, што Канферэнцыя МНДА — адна з чатырох структураў Рады Еўропы разам з ПАРЕ, Камітэтам міністраў і Кангрэсам мясцовых і рэгіональных уладаў Рады Еўропы. Канферэнцыя аўтарытуе больш як 400 няурядовых арганізацій з 47 краін.

«Любові! Свабоды! Пераменаў!»

(Пачатак на стар. 1)

«Беларусь — у Еўропу!», прайшліся па замежных амбасадах. Міліцыя — галоўным чынам у цывільным — не перашкаджала, аднак падчас шэсціцца быў затрыманы прэс-сакратар МФ Барыс Гарэцкі і некалькі ягоных паплечнікаў.

Моладзь перадала ў нямецкае дыпламатычнае прадстаўніцтва кветкі і віншаваныя з нагоды Дня святога Валянціна, а таксама петыцыю, у якой гаворыцца пра неабходнасць уступлення Беларусі ў Еўропаю.

Пазней усе затрыманыя без складання пратаколаў былі адпушччаны на свабоду.

У той час акцыя, прысвечаная Дню святога Ва-

лянціна, у Салігорску была жорстка разагнаная. Некалькі чалавек таксама было затрымана на пачатку мерапрыемства.

З саме раніцы супрацоўнікі КДБ у цывільнym прыехали ў школу да маладафронтайца братоў Шылаў, каб паспраба-

ваць запалохаць і папярэдзіць іх аб адказнасці за Акцыю Любові. Тым ня менш Ільля і Іван Шылы, а таксама Хрысьціна Самойлава, Павел Батуеў, Павел Фліпеля, Віталь Амільковіч і Андрусь Тычына былі затрыманыя, а сама акцыя жорстка разагнаная супрацоўнікамі міліцыі і КДБ, якіх па падліках маладафронтайцаў адмысловая прыехала 5 машынай і адзін аўтобус. Нягледзячы на рэпресіі, моладзь заставалася ў цэнтры гораду і працягвала раздаваць мінакам паштоўкі-віншаваныні да Дня святога Валянціна.

Праз нейкі час усе затрыманыя, акрамя Паўла Батуеўа, былі вызвалены.

Свята ўсіх закаханых адзначыла моладзь у іншых гарадах Беларусі.

У Беларусі распачатая новая хвала палітычных рэпрэсіяў

Заява Праваабарончага цэнтру “Вясна”

4 лютага 2007 году супрацоўнікамі міліцыі і КДБ на прыватнай кватэры ў г. Менску былі затрыманы 25 моладзевых актыўісту. Яны былі даставлены ў пастарунак, дзе ўтрымліваліся на працягу 7 гадзін. Сярод затрыманых былі моладзевые актыўісты Алег Корбан і Зыміцер Хведарук, якія адразу пасьля затрымання былі вывезены ў невядомым накірунку. На працягу сутак не было ніякай інфармацыі пра іхні далейшы лёс.

Як пазней стала вядома Праваабарончаму цэнтру “Вясна” Зыміцер Хведарук і Алег Корбан зараз знаходзяцца ў съледчым ізалятары КДБ у г. Менску ў якасці падазраваных па крымінальнай справе, узбуджанай КДБ паводле арт. 193.1 КК РБ (организацыя дзеянасьці незарэгістраванай

грамадзкай арганізацыі ці ўдзел у яе працы). Варта адзначыць, што ў 2006 г. Алег Корбан ужо быў пад крымінальным перасьледам па арт. 193.1 КК РБ, але справа супраць яго тады была спыненая.

Праваабарончы цэнтр “Вясна” расцэньвае дадзеную арышты як пачатак новай хвалі рэпрэсіяў супраць актыўістаў грамадзянскай супольнасці краіны. Мы лічым, што арышт Алега Корбана і Зымітра Хведарука зьяўляецца перасьледам па палітычных матывах.

Мы яшчэ раз нагадваем, што асуджэнне грамадзкіх актыўістаў па арт. 193.1 КК РБ з'яўляецца грубым парушэннем праву чалавека, парушае права на свабоду асацыяцыі, якое гарантавана Констытуцый

туцый Беларусі і Пактам аб грамадзянскіх і палітычных правах.

Дэмагагічна гаворачы пра магчымыя перамовы з краінамі Еўрапейскага саюзу пра наладжванье ўзаемаадносінаў, насамрэч беларускія ўлады працягваюць маштабныя рэпрэсіі супраць грамадзкіх актыўістаў у краіне, чым перакрэсліваюць усялякія магчымасці для таких перамоваў.

Праваабарончы цэнтр “Вясна” патрабуе ад уладаў тэрміновага вызваленія Алега Корбана і Зымітра Хведарука, іншых палітычна матываваных зъменай Крымінальнага кодэкса, якія ўступілі ў дзеяньне з 1 студзеня 2006 г.

Менск,
5 лютага 2007 г.

“Рэпрэсіўная машина ў Беларусі працуе на падаўленьне грамадзянскай супольнасці”

У нядзелю, 4 лютага, у Менску на прыватнай кватэры меўся прайсцы сход Цэнтральнай Рады незарэгістраванай арганізацыі Малады Фронт. На Раду зъехаліся кіраунікі забароненай арганізацыі з усіх рэгіёнаў краіны, а таксама студэнты праграмы Калініўскага Яўген Скрабутан і Барыс Гарэцкі. Калія 5 гадзінай вечару ў кватэру ўзварваліся байцы съледчай і затрымалі 27 моладзевых актыўістаў, сярод якіх былі няпойнагадовыя.

Пасьля правядзення вобшуку ў аўтазаку ўсіх даставілі ў РУУС Савецкага раёну, дзе трымалі калія 7 гадзін. З актыўістай былі ўзятыя пісмовыя тлумачэнні, пратаколы затрымання не складаліся. Ад моладзевых лідэраў Зымітра Хведарука і Яўгена Скрабутана съледчыя патрабавалі прызнацца ва ўзделе ў незарэгістраванай арганізацыі. Учначы ўсіх затрыманых, апроць Зымітра Хведарука, адпусцілі.

У шмат каго з актыўістаў дома адбыліся вобшуки: у Аляксее Янушаўскага, непаўнагадовай Насты Палажанкі, Яраслава Грышчэні з Баранавічай.

Увечары калія 22 гадзінай ва ўласнай кватэры быў затрыманы Алег Корбан, які адзначаў свой дзень нараджэння. У яго таксама праведзены вобшук. Самога актыўіста звязалі ў невядомым накірунку.

5 лютага раніцай паплечнікі маладафронтаўцаў, журналісты, праваабаронцы чакалі ля будынку суду Савецкага раёну магчымага судовага паседжання, аднак ні Алега Корбана, ні Зымітра Хведарука ў суд не даставілі. Магчыма, супраць моладзевых лідэраў распачатая крымінальная справа за дзеянасьць ад імя незарэгістраванай арганізацыі, і іх тримаюць у съледчым ізалятары. Менавіта за ўчыненне злачынства па арт.

193.1КК РБ на пайтary гады зъняволенія асуджаны каардынатор Маладога Фронту Зыміцер Дашкевіч.

Праваабаронца і юрист Уладзімір Лабковіч пракаментаваў дзеяньні супрацоўнікаў праваахоўных органаў: “Дзеяньні супрацоўнікаў праваахоўных органаў, калі беспадстайна і без ніякіх тлумачэнняў затрымліваеца моладзь, калі праводзяцца несанкцыянаваныя вобшуки, калі людзей вызываюць у невядомым накірунку, – дадёкі ад працэсualных нормаў, прадугледжаных беларускім заканадаўствам. Па неправеранай інфармацыі, Алег Корбан цяпер знаходзіцца ў ізалятары КДБ, аднак у чым яго авбінавачваюць, абсалютна невядома. Тоё, што ні адна служба ў Менску: ні РУУС Савецкага ці Партызанскага раёнаў, ні ГУУС, ні ізалятар КДБ, ні СІЗА па вуліцы Валадарскага, ні ІЧУ, ні съпецпрыёмнік на Акрэсьціна – не даюць ніякой інфармацыі, і да гэтага часу нікто не пацвердзіў звестак аб месцах знаходжаны лідэраў моладзевага руху, съведчыць аб tym, што парушаюцца не толькі права гэтых людзей на абарону, парушаюцца таксама права іхніх родных. Можна згадаць нідаўні выпадак з актыўістам АГП Андрэем Дзымітрыем, якога сярод белага дня асобы ў цывільнym звязылі ў невядомым накірунку, а Партызанскі РУУС, дзе ён знаходзіўся, адмайляўся прадстаўляць звесткі. Такім чынам, напрошваеца выснова, што падобнае зынкненне людзей у нашай краіне стала пастаяннай практикай, якая нагадвае 1937 год... Падобныя дзеяньні беларускіх съпецслужбай яскрава съведчаць, што ўсе выказаваны беларускіх уладаў аб tym, што яны падзяляюць агульнаеўрапейскія каштоўнасці і стандарты ў галіне правоў чалавека, ёсьць хлускія. Рэпрэсіўная машина ў Беларусі як працавала, так і працуе на падаўленьне грамадзянскай супольнасці”.

Моладзь Еўропы патрабуе ад уладаў Беларусі тэрмінова вызваліць палітычнай

Падчас цырымоніі ўручэння “Прэміі Цягніка Памяці”, якая адбылася ў Кракаве 3 лютага 2007 г., па прапанове беларускіх праваабаронцаў Алеся Бяляцкага і Валянціна Стэфановіча, прадстаўнікамі моладзевых няўрадавых арганізацыяў з 17 краінай Еўропы была прынята рэзалюцыя з патрабаваннем тэрміновага вызваленія палітычнай Беларусі. Пад рэзалюцыяй паставілі свае подпісы калія 500 удзельнікаў мерапрыемства. Усе подпісы і тэкст рэзалюцыі былі перададзены арганізатарам канферэнцыі – італьянскай няўрадавай арганізацыі Terre Del Fuoco, якая дашле іх на імя Генеральнага прокурора Беларусі, Старшыні Вярхоўнага Суда, кірауніку ўрада С. Сідорскаму і презідэнту А. Лукашэнку.

Падаем поўны тэкст прынятай рэзалюцыі:

“Мы, прадстаўнікі няўрадавых арганізацыяў, удзельнікі Phoenix of Memory выказываем сваю глубокую занепакоенасць наяўнасцю палітычна-матываванага перасьледу апанентаў рэжыму А. Лукашэнкі ў Беларусі. Мы выказываем свой рашучы пратест і патрабуем ад уладаў Беларусі тэрміновага вызваленія ўсіх палітычнаволеных, а таксама спынення перасьледу і рэпрэсіяў супраць актыўістаў грамадзянскай супольнасці краіны.”

Будзем вартымі памяці ахвяраў

Зварот да грамадзянаў Рэспублікі Беларусь і беларусаў съвету

15 лютага адбылася прэс-канферэнцыя грамадзкага аргкамітэту ўшанавання памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў.

Аргкамітэт прыняў рашэнне абвясціць 2007 г. Годам памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў у Беларусі, а 29 кастрычніка — Днём памяці. Гэта звязана з тым, што сёлета спаўненца 70 гадоў ад 1937 году — кульминацыя масавых рэпресіяў, а 29 кастрычніка 1937 году адбыліся масавыя расстрэлы беларускай інтэлігэнцыі.

На прэс-канферэнцыі быў абнародаваны

Зварот да грамадзянаў Беларусі і беларусаў съвету.

Шаноўныя суйчыннікі!

Заўчасная съмерць — бяда і непадайная страта не толькі для блізкіх, але і для ўсёй чалавечай супольнасці. Але ж падчас крыавага разбою большавіцкіх ЧК, ГПУ, НКВД, МДБ, бадай, не было той сям'і і радзіны, каб з іх асяродку чорнае грубанье не вырвала бацьку, маці, сына, брата, сястру, дарослыя і нават непаўнолетніх. А хто ацаляў — застаўся запалоханым на ўсё жыццё. І што гэта быў за страты! Боль за іх ня згас, ня вычарпаў сябе ў народзе дагэтуль.

Даты смутку і жалю

Сёлета беларуское грамадзтва мае адзначыць сумнае сямідзесяцігодзьдзе. Акурат у 1937-м крыавыя патоп сталінскіх рэпресіяў дасягнуў найвышэйшага ўздыму. Няпрошаныя госьцы ўвалваліся ў гарадзкія кватэры і сялянскія хаты. Цэлымі сем'ямі вывозілі людзей у Сібір і на Пойнач, чынілі расстрэлы ў шматлікіх

Курапатах. Лепшыя з лепшых абвяшчаліся ворагамі народу і траплялі ў руки большавіцкіх катаў. Кузьму Чорнага, класіка беларускай літаратуры, садзілі ў турэмнай камеры на кол. Народнага паэта Янку Купалу давялі да таго, што, пазбягаючы глуму над сабой, спрабаваў скончыць жыцьцё самагубствам. Пасыля дзікунскага зьдзеку і гвалту дзяржайны дзеяц і пісьменнік Цішка Гартны (Жылуновіч) загінуў у Магілёўскай пісіхіяtryчнай бальніцы. Глум над людзьмі і іх вынішчэнне чэкістамі насілі планавыя характар. Толькі ў 1920–50-я катаржныя гады ГУЛАГ праглынуў больш за 600 тысячаў ураджэнцаў Беларусі, а з улікам другіх катэгорый афіцыйна рэпресаваных гэтая лічба сягае за 1,5 мільёну. Нават цяжка ўявіць: найбольш здольнае да творчай і стваральнай працы насељніцтва вялікага єўрапейскага гораду, роўнага сучаснаму Менску, трапіла ў лапы і пекла ГУЛАГу! Шмат у якіх выпадках рэпресіі насілі характеристар генацыду беларусаў.

Ад самага ўтварэння БССР і да 1953

году ў Беларусі была вынішчаная амаль уся съядомая, культурная, адукаваная нацыянальная інтэлігенцыя. І каб ня гэтая страты, сёняння ў нас была б зусім іншая краіна. У адносінах беларускіх уладных структур да нацыянальных каштоўнасцяў становішча ня выпраўлене да гэтага часу.

Грамадзтва не павінна абысьці ўвагай даты чорных, трагічных падзеяў. Таму 20 лістапада 2006 году ў Менску створаны грамадзкі Аргкамітэт, які ставіць на мэце адрадзіць рытуал памінання шматлікіх ахвяраў, што будзе адпавядыць векавечным традыцыям і звычаям беларускага народу ў захаваныя памяці аб слáўных праходах, выдатных асабах, съвятых і грэшных, пакутніках, якія заўчасна пайшли ў зямлю.

А 29 кастрычніка 1937 году асабліва цяжкі і трагічны дзень у гісторыі беларускага народу. Толькі за адну ноч у Менску сталінскія апрычнікі расстрялялі 100 выдатных прадстаўнікоў творчай і навукова-тэхнічнай інтэлігенцыі, у тым ліку народных камісараў асьветы — Аляксандра Варончанку і Аляксандра Чарнушэвіча, наркама фінансаў Івана Кудзельку, рэктараў БДУ — Ананія Дзялякава, Язела Карапеўскага, Аляксея Кучынскага, дэкана Яўгена Усыленскага, прафесара Сыцяпана Маргелава, дырэктараў Белпедтэхнікуму — Міхаіла Радзейскага, Ігната Афанасьевіча, другога сакратара ЦК КПБ(б) Міколу Арабея, шэраг адказных работнікоў ЦК, СНК, ЦВК, іншых установаў, 22-х пісьменнікаў і грамадзкіх дзеячоў: Міхася Чарота, Янку Нёманскую, Платона Галавача, Алеся Дудара, Міхася Зарэцкага, Васіля Кавалі, Юлія Таўбіна, Валеру Маракова, Васіля Сташаўскага, Зяму Пілавараў, Ізю Харыка, Тодара Кляшторнага, Анатоля Вольнага, Юрку Ляўоннага і інш., вядомых тады журналісту Віктара Войнава, Паўла Шастакова... Многія з вязняў былі змардаваныя настолькі, што не маглі стаяць на ногах і іх волакам цяянулі на расстрэл. А жонак, дзяцей і бліжэйшых родзічай расстряляных тады ж кінулі ў канцэнтрацыйныя лагеры.

Вынішчэнне інтэлектуальнаі эліты нашай нацыянальнай супольнасці 29 кастрычніка было праведзеное і ў абласных гарадах — Віцебску, Гомелі, Магілёве. І гэта — чарговы ўдар па беларускай адукациі, па духоўнай культуры, па мове, жорсткая праява генацыду народу і нацыі.

У Год Памяці

Мы прапануем грамадзкасці лічыць 2007 год Годам Памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў у Беларусі. Нашым агульным клопатам павінна быць вяртаныне кожнаму змардаваному, забітаму, абыясленаму грамадзяніну Беларусі яго добраў імя.

Разам з тым мы лічым магчымым падтрымайць працу і польскага Мемарыялу па ўвекавечаныні памяці нявінна загубленых, а таксама расейскіх калегаў з Мемарыялу Екацярынбургу, Карэліі... Па прыкладу

...На ініцыятыву грамадзкасці?

Камітэт дзяржайной бяспекі Беларусі лічыць немэтазгодным стварэнне дзяржайнага аргкамітэту па ўвекавечаныні памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў. Пра гэта гаворыцца ў лісце старшыні КДБ Сыцяпана Сухарэнкі на імя сустаршыні грамадзкага аргкамітэту па ўвекавечаныні памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў акадэміка Радзіма Гарэцкага.

У лісце, атрыманым 13 лютага, зазначаецца, што стварэнне дзяржайнага аргкамітэту запатрабуе ўвядзення дадатковых штатных адзінак у дзяржапараце і выдзялення сродкаў для яго матэрыяльна-тэхнічнага забесьпячэння, што цяпер немэтазгодна. У лісце таксама гаворыцца, што ў 2004 годзе завершана выданы гісторыка-документальных хронікаў памяці ўсіх раёнаў Беларусі. Прычым у хроніцы кожнага раёну ёсьць разьдзел «Вернутыя імёны», у якім даюцца сілкі грамадзянаў, неабぐрунтована асуђаных у 1920-1950-я гады і рэабілітаваных на момант выдання кнігі.

Як зазначаюць у КДБ, у адпаведнасці з рэгістрам дзяржайных съвятаў для ўвекавечаныні памяці загінулых прадугледжаныя Радаўніца і Дзень памяці продкаў «Дзяды». Акрамя таго, старшыня КДБ адзначае, што 2007 год аб'яўлены ў краіне Годам дзіцяці, а таксама зьяўляецца знакавай датай у беларускай літаратуре ў сувязі са съвяткаваннем 125-годзьдзя з днём нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа.

У інтэрв'ю агенцтву БелаПАН сустаршыня грамадзкага аргкамітэту гісторык Ігар Кузняцоў называў адказ КДБ станоўчым, бо, лічыць ён, грамадзкасці ўскосна прапанавана самастойнай правесці мерапрыемстваў у рамках Году памяці. Разам з тым вучоны лічыць амаральнym адмову дзяржавы адзначаць Год памяці 70-годзьдзя трагедыі 1937 году, калі, паводле самых мінімальных падлікаў, было расстряляна больш за 300 тысячаў ураджэнцаў Беларусі. Акрамя таго, паводле ягоных словаў, прыведзеныя ў хроніках памяці сілкі рэпресаваных зьяўляюцца няпоўнымі і ўключаюць толькі грамадзянаў, афіцыйна рэабілітаваных па лініі КДБ да 1997 году, і тое выбарацна. «Вось чаму застаецца актуальным выданье кніг памяці ахвяраў сталінскіх рэпресіяў па абласцях і Менску. Так, у хроніку памяці сталіцы ўключана ня больш за 10 адсоткаў імёнаў рэпресаваных, тады як, паводле самых мінімальных падлікаў, у горадзе было расстряляна больш за 50 тысячаў чалавек», — падкрэсліў вучоны.

Мартыралогу Сыктывкара мы прапануем кожны месяц 29-га числа, пачынаючы з 17 гадзінай, наведаць месцы захавання парэшткай пакутнікаў сталінскіх рэпрэсіяў. Прамаўляючы ўсыцэнныя слова над іх спачынам, давайце па звычаю продаку запалім памінальную сьвечкі. Апрош таго, абавязкова прыйдзем да іх магілаў на Радаўніцу і Дзяды.

Мы разылічаем на падтрымку Году Памяці гарадзкім і сельскім выканайчымі ўладамі, на выяўленыне, упрадкаваныне, аздабленыне крыжамі, памятнымі знакамі ўсіх мясцінай расстрэлаў і захавання парэшткай пакутнікаў змагчымым выяўленнем невядомых імёнаў і перадачай інфармацыі пра іх у мясцовыя музеі, гісторычныя і культурныя ўстановы.

Мы прапануем Нацыянальной акадэміі навук Беларусі, Беларускаму дзяржаўному ўніверсітету, іншым навуковым і асьветным установам краіны зьвярнуцца да трагічных падзеяў беларускага адраджэння, прыгодаў Інбелклуб і расправу з пляядай вучоных колькасцю звыш 100 чалавек на мяжы 1920–30-х гадоў, з выдатнымі нацыянальнымі дзеячамі, у асяродку якіх былі Усевалад Ігнатоўскі, Вацлаў Ластоўскі, Уладзімір Пічта, Язэп Лёсік, Сыцяпан Некрашэвіч, Аркадзь Смоліч, браты Максім ды Гаўрыла Гарэцкія. Вучоным варта зрабіць свой унёсак у Год Памяці.

Памяць вымагае справядлівасці і ушанавання спадчыны рэпрэсаваных дзеячоў беларускай навукі, асьветы, культуры ня толькі словамі, але і справамі, на якіх абарвалася іх жыцьцё. Сёньня, калі ўсе вышэйшыя і сярэднія тэхнічныя навучальныя ўстановы пераведзены на рускую мову і бацькам-беларусам, а яны складаюць абсалютную большасць насељніцтва, даводзіцца выпраўляць сваіх дзяячей у рускія школы толькі таму, што далейшае набыццё адукцыі і прафесіі на роднай мове практична немагчымым,

Аргкамітэт заяўляе пра сваю рашучую падтрымку хадайніцтва ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" перад урадам, Адміністрацыяй Прэзідэнта і самім Прэзідэнтам аб адкрыцці ў Менску шматпрофільнага беларускамоўнага ўніверсітету.

Мы прапануем усім партыям і грамадзкім аўяднанням краіны разам з уладамі, калі на тое будзе іх ласка, а не — то і бяз іх, узяць на сябе ініцыятыву па распрацоўцы і ажыццяўленіні канкрэтных мерапрыемстваў у Год Памяці.

Заклікаем далучыцца да гуманнай грамадзкай ініцыятывы прафесійныя творчыя саюзы, калі вытоку якіх стаялі выдатныя дзеячы нацыянальнай культуры, рэпрэсаваныя крыважэрным рэжымам.

Заклікаем прайвіць свой грамадзянскі абавязак сябру моладзевых суполак краіны. Усе яны, незалежна ад роду заняціяў і ідэалагічнай арыентацыі, павінны актыўнаваць свою дзеяльнасць па адраджэнні і ўшанаванні памяці ахвяраў камуна-бальшавізму.

Мы зьвяртаемся з гэтым жа заклікам і да вучнёўскіх, студэнцкіх арганізаціяў, да юных съследапытаў, даследчыкаў, як і да настаўнікаў, гісторыкаў, краязнаўцаў.

Спадзяємся, што съвятары ўсіх канфесіяў, практична вынішчаных у савецкія гады, у Год Памяці распрацоўць і прыступіць да ажыццяўлення праграмы царкоўных службаў, літургій, памінанняў нявінных ахвяраў масавых рэпрэсіяў, узяўшы за прыклад учынак праваслаўнага патрыярха Ціхана, які ў 1918 годзе выступіў з ганьбаваннем большавіцкіх карнікаў: "Спыніцеся, вар'яты, спыніце ваших крывавых расправы. Бо тое, што вы робіце, ёсьць справа сапраўды сатанінская, за што падлягаеце вы агню геннаму... Уладаю, дадзенай нам ад Бога... анафемствуем вас!"

Зъвяртаючыся да розных пакаленняў грамадзянаму Беларусі і беларусаў, якія

жывуць у замежжы, Аргкамітэт абавязчае збор фондавых матэрыялаў, кніг успамінаў, рукапісаў, фотакартак, пісмаў, документаў, асабістых рэчаў быльх вязніў камуністычных турэмных засыценкаў. Усё гэта можа быць выкарыстана пры стварэнні тэматычнага банку дадзеных на электронных носібітах, а таксама мемарыяльнага музею ў Менску.

Да Дня Памяці

Мы зъвяртаемся да заканадаўчых і выканайчых уладаў краіны, да кіраўніка дзяржавы з хадайніцтвам зрабіць дзень 29 кастрычніка Днём Памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў і адзначаць яго адпаведным чынам штогод.

Мы выступаем перад кіраўніком дзяржавы Аляксандрам Лукашэнкам з прапановай выдаць указ выканайчым уладам у гэты жалобны дзень аздобіць чорнымі стужкамі і прыспусціць дзяржаўныя сцягі.

Мы прапануем грамадзкасці краіны, абавіраючыся на падтрымку неабыякавых мясцовых уладаў, па ўсіх гарадах, буйных пасёлках і вёсках правесыці да Дня Памяці жалобна-урачыстыя сходы, канцэрты-рэквіемы, выставы, іншыя мерапрыемствы з удзелам мясцовых мастацкіх калектываў і прафесійных майстроў мастацтва, паётаў, музыкаў.

Заклікаем добрасумленных грамадзянаў краіны ў Дзень Памяці наладзіць у рамках закону жалобны мітынг, шэсці, наведаць месцы расстрэлаў і пахавання ахвяраў масавых рэпрэсіяў, запаліць сьвечкі над магіламі пакутнікаў і аздобіць месцы пахаванняў кветкамі, стужкамі чырвонага, чорнага і белага колераў.

Каб падкрэсліць своеасаблівасць моманту, грамадзяне Рэспублікі Беларусь і беларусы замежжа ў жалобны Дзень Памяці маюць насіць банты з тых жа стужак чырвонага, чорнага і белага колераў.

Вернікай краіны заклікаем у гэты дзень замаўляць памінальныя службы ў царквах, касцёлах, малітоўных дамах, мячэцях маліца за супакой душаў закатаваных судчыннікаў.

Мы заклікаем кампетэнтныя ўстановы — Камітэт дзяржаўнай бяспекі, Міністэрства ўнутраных спраў і Пракуратуру Рэспублікі Беларусь — перагледзець справы пакуль яшчэ нерэабілітаваных ахвяраў тэору, у тым ліку быльх ваеннапалонных, а таксама жыхароў, якія працавалі на часова акупаванай тэрыторыі ў 1941–1944 гадах, замежных грамадзян, абрародаваць імёны расстраляных на Курапатах, адкрыць сцэны афіцэраў польскай арміі, расстраляных у 1940 годзе.

Прапануем ураду краіны вывучыць пытанье аб магчымай выплаце фінансавых кампенсацыяў нашчадкам рэпрэсаваных жыхароў Беларусі Расіяй, як прайнапереміцай СССР.

Спадзяємся, што ўсе дзяржаўнія і грамадзкія структуры краіны, усе грамадзяніне Рэспублікі Беларусь і беларусы замежжа прадэманструюць у Год Памяці сваю салідарнасць, узаемапавагу і правядуць гэты Год і Дзень Памяці па-таварыску спагадліва, прачула і годна.

Па даручэнні Аргкамітэту па ўшанаванні памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў —

Сустаршыні:
Радзім ГАРЭЦКІ, геолог, акадэмік
Ігар КУЗНЯЦОЎ, гісторык
Васіль ЯКАВЕНКА, пісьменнік.

Улады баяцца аб'яднанья левых партыяў...

Міністэрства юстыцыі Беларусі адмовіла ў дзяржаўнай регістрацыі Саюзу левых партыяў. Як паведамляецца ў размешчаным на сایце міністэрства прэс-рэлізе, дзеянае заканадаўства вызначае прычыны, па якіх регіструючы орган прымае рашэнне аб адмове ў дзяржаўнай регістрацыі саюзу. У прыватнасці, саюзу палітычных партыяў адмовіла ў регістрацыі ў выпадку парушэння вызначанага парадку стварэння саюзу.

У Міністру ў студзені гэтага года па-

ступілі дакументы аб регістрацыі Саюзу палітычных партыяў "Саюз левых партыяў", заснавальнікамі якога выступілі Беларуская партыя жанчын "Надзея", Партыя камуністаў Беларуска і Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада), адзначаеца ў прэс-рэлізе. Падчас вывучэння прадстаўленых для регістрацыі дакументаў высветлена, што устаноўчая канферэнцыя па стварэнні Саюзу палітычных партыяў "Саюз левых партыяў" была арганізаваная і праведзе-

ная названымі партыямі ў сінегні 2006 году ў Чарнігаве (Украіна), што супярэчыць законадаўству Рэспублікі Беларусь і статутам палітычных партыяў.

Згодна з дзеяным законадаўствам, дзеянасць палітычных партыяў, зарэгістраваных у Рэспубліцы Беларусь, можа распаўсюджвацца толькі на тэрыторыю Беларусі. Палітычныя партыі ня маюць права арганізоўваць і праводзіць мерапрыемствы на тэрыторыі іншых дзяржаваў, паведамляеца ў прэс-рэлізе.

У ім таксама адзначаеца, што ў красавіку 2005 году Міністру накіраваў ліст на адрас аднаго з заснавальнікаў саюзу, на якім звязталася ўвага на недапушчальнасць арганізацыі і правядзення палітычнымі партыямі мерапрыемстваў за межамі Беларусі. "Такім чынам, заснавальнікі саюзу съяздома пайшлі на парушэнне заканадаўства і сваіх статутаў", - лічыць Міністру.

Намеснік старшыні БСДП (Грамада) Аляксей Король адзначаў: «Пры жаданні вельмі проста было пазыбенуць гэтай калізіі: уладам трэба было дазволіць нам правесьці канферэнцыю ў Беларусі. Аднак гэтага не адбылося. Уладам папросту не патребна аб'яднанье левацэнтрысцкіх сілаў, бо гэта можа падарвать яе трываласць. Ёй не выгодна, каб на фоне Лукашэнкі зявілася больш-менш арганізаваны апанент».

У сваю чаргу лідар Партыі камуністаў Беларускі Сяргей Калякін заявіў, што рашэнне аб адмове, на ягоную думку, не грунтуецца на законе, таму мяркуеца абскардзіць яго ў судзе.

Наступны крок – закрыццё

Міністэрства юстыцыі Беларусі вынесла афіцыйнае папярэджанне трем апазіцыйным партыям, якія ў сінегні правялі ўстаноўчы сход Саюзу левых партыяў. Партыя камуністаў Беларуская, Беларуская партыя жанчын «Надзея» і Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя «Грамада» правялі ўстаноўчы сход па-за межамі Беларусі – ва Украінскім Чарнігаве. Міністэрства юстыцыі ў папярэджанні назначае, што, «згодна з заканадаўствам, дзеянасць палітычных партыяў павінна праходзіць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.» Валеры Ухналёў з Партыі камуністаў Беларускай назначае, што такога запісу ў заканадаўстве няма, а гэта чарговы спосаб ціску на апазіцыйныя партыі.

– Пасля сходу ўсе неабходныя дакументы былі пададзены ў Міністэрства юстыцыі, каб зарэгістраваць гэты саюз, – кажа В. Ухналёў, – прайшоў месяц, Міністэрства запатрабавала дадатковыя дакumentы, мы іх прадставілі. А цяпер яны вырашылі, што правядзенне мерапрыемства па-за межамі Рэспублікі Беларусь зьяўляецца правапарушэннем. Для гэтага няма ніякіх падставаў. Перад сходам мы дакладна вывучылі ўсе неабходныя дакumentы. Наладзілі сустрэчу ча Украіне, бо ў Менску нам не прадставілі ніводнага памышкання. У законе аб дзеянасці палітычных партыяў няма ні слова пра забарону правядзення мерапрыемстваў за мяжой. Гэта чарговая спроба ціску на партыі.

Валеры Ухналёў дадаў, што гэтае папярэджанне фактычна назначае, што камуністычныя партыі ня зможуць правесці ніводнай сустрэчы па-за межамі Беларусі, паколькі гэта будзе другое парушэнне такога ж самага тыпу. У выніку дзеянасць партыяў можа быць спыненая.

За арыштам – арышт

2 лютага, каля 7 гадзінаў раніцы (перац практкам працоўнай зьмены), сябра Партыі БНФ інжынер мясцовага завода аўтаматычных ліній Віктар Цяпін пачаў раздаваць незалежную газету "Товарыш" наступраць праходнай завода. Аднак літаральна праз некалькі хвілін да яго пад'ехаў аўтамабіль патрульна-паставой службы, міліцыянты затрымалі актыўіста і адвезлі ў Баранавіцкі ГАУС.

Паводле словаў затрыманага, у аддзяленыні міліцыі высыветлілі, што газета "Товарыш", заснавальнікам якой зьяўляецца Партия камуністаў Беларусі, афіцыйна зарэгістравана, таму ў дзеяньнях Віктара Цяпіна няма складу правапарушэння. Міліцыянты папрасілі прабачэння і адпусцілі актыўіста. Пратакол аб затрыманні не складалі, а выдали даведку для прад'яўлення на працы, што з 7.15 да 9.00 ён знаходзіўся ў міліцыі.

Нагадаем, гэта ўжо другое затрыманнё грамадзкага актыўіста за апошні час. 19 сінегні 2006 году падчас выбарчай кампаніі ў мясцовыя Саветы спадар Цяпін быў затрыманы супрацоўнікамі міліцыі, калі выходзіў з будынку завода пасля

працы. У сумцы, якую ён мей пры сабе, знаходзіліся 200 асобнікаў незарэгістраванага выдання "Белорускі вестнік". Як патлумачыў грамадзкі актыўіст, ён перад зменай здай сумку ў камеру захоўвання перад праходнай, а пасля працы збіраўся раздаць газеты рабочым. Тады на В.Цяпіна быў складзены адміністрацыйны пратакол. 18 студзеня адміністрацыйная камісія Баранавіцкага гарвыканкаму аштрафавала В.Цяпіна на 2 базавыя велічыні на падставе артыкулу 172 КАП ("распаўсюд друкаваных выданняў без выходных дадзеных, зьмест якіх накіраваны на прычыненне страты дзяржаўнаму і грамадзкаму парадку, правам і законным інтарэсам грамадзянай...").

БАЖ адзначае, што склад правапарушэння прадугледжвае менавіта распаўсюд выданняў, у дадзеным выпадку ёсьць толькі факт іх перавозкі. Таксама для прыцягнення да адказнасці паводле артыкулу 172 КАП неабходна, каб усе пералічаныя ў ім парушэнні мелі месца, таму Віктар Цяпін з'явіўся са скаргай у Баранавіцкі гарадзкі суд.

Тройчы ужо адмовілі...

Уладзімір Навасяд, ініцыятар стварэння Партыі свабоды і прагрэсу (ПСП), заявіў, што праца па стварэнні партыі завершыцца да паловы 2007 году — заснавальнікі ў чацвёрты раз паспрабуюць зарэгістраваць арганізацыю.

Документы на регістрацыю ПСП падавала восеньню 2003 і вясною 2004 і 2005 году — беспаспяхова.

"Калі да пасяджэння аргкамітэту па стварэнні партыі ў мяне яшчэ быўлі нейкія сумненіні, — сказаў сп. Навасяд, — то зараз магу сказаць дакладна — чацвёртаму Устаноўчаму з'езду Партыі свабоды і прагрэсу быць. Правядзенне з'езду ўжо запланаванае на ліпень".

Цяпер ідзе праца па фармаванні партыйных сьпісаў, аднак — цяжэй, чым раней. "Людзі сталі больш запалоханыя. Калі маральна яны з намі, то як справа даходзіць да падпісання ўстаноўчых дакументаў, зьяўляеца псіхалагічны бар'ер. Асабліва людзей адпуджае, што ў дакументах на регістрацыю трэба ўказваць на толькі прозвішча, імя, імя па бацьку і адрес пражывання, але і месца працы з указаннем займанай пасады і рабочым тэлефонам".

Андрэй БАСТУНЕЦ:

"Праца над праектам Закону аб друку перайшла ў закрыты рэжым..."

Тэму неабходнасць стварэння новай рэдакцыі "Закону аб друку", а таксама ўнісеньне ў яго нормаў, рэгулюючых дзеянасць інтэрнэт-выданняў, уздымаюць апошнім часам у СМИ беларускія чыноўнікі. Аб планах унесці ў Закон змены, якія будуць рэгуляваць работу журналістаў у інтэрнэце, заявіў міністр Уладзімір Рукаевіч. А на думку Юрый Кулакоўскага, старшыні парламенцкай камісіі па правах чалавека, нацыянальных зносінах і СМИ, саспела неабходнасць у новым нарматыўным акце.

Намеснік старшыні ГА "Беларуская асацыяцыя журналістаў", юрист Андрэй Бастунец пракаментаваў прэс-службе арганізацыі гэтыя паведамленні і выказаў свой пункт погляду.

"З выказванняў афіцыйных асобаў вынікае, што інтэрнэт выпаў са сферы прававога рэгулявання. Насамрэч гэта ня так. Нормы беларускага заканадаўства – крымінальнага, грамадзянскага, адміністрацыйнага – распаўсюджваюцца і на тых, хто працуе ў Сусветнай сетцы", – зазначае Андрэй Бастунец.

Прынцыце ж "съпецыялізаванага" акту альбо ўключэнне ў закон аб СМИ

артыкулаў, датычных інтэрнэту, гэта спроба вырашыць глабальную праблему на мясцовым ўзроўні, што наўрад ці магчыма. За размовамі аб рэгуляванні інтэрнэту адчуваецца жаданне ўзяць Сеціва пад кантроль, – лічыць А.Бастунец: "Прычым людзі, апантаныя гэтай ідэяй, часам слаба разумеюць, што менавіта яны збіраюцца "упарядковаць".

Намеснік старшыні БАЖ згодны з тым, што існуючы Закон аб друку састарэў, некаторыя нормы закона супярэчачы Грамадзянскаму кодэксу, а іншыя сфармульяваныя невыразна і дазваляюць розныя тлумачэнні. Але, як адзначае Андрэй Бастунец, калі спачатку стварэнне праекту новага закона аб друку вялося сапраўды галосна: рабочыя варыянты рэдакцыі быў даступны для абмеркавання грамадзкасці, а Міністэрства фармацыі нават разаслала зацікаўленым арганізацыям (у тым ліку і БАЖ) прапанову выказваць сваё заўвагі і прапановы, то зараз законапраект распрацоўваецца амаль таемна:

– Работа над новай рэдакцыяй закону аб СМИ вядзеца з 2001 году. У 2002 годзе былы міністр інфармацыі Міхаіл Падгайны ў сьценах Савету Еўропы паабяцаў

прадставіць законапраект на экспертызу ёўрапейскім структурам. Аднак пасля гэтага работа перайшла ў закрыты рэжым. На ўсе звароты БАЖ з просьбай прадставіць законапраект гучай адзін адказ: пасля таго, як ён будзе ўнесены ў Палату прадстаўнікоў.

– Лішне казаць, што пасля гэтага магчымасці пайплываць на звест закону будуць мінімальнімі, – падкрэслівае А. Бастунец. Затрымка з прынцыцем новай рэдакцыі закона аб СМИ, на думку Андрэя Бастунца, звязаная з такімі абставінамі: "З аднаго боку, да законапраекту ўдалося прыцягнуць увагу міжнародных структур. Той жа Савет Еўропы уважіва сочыць за развіццём сітуацыі і пастаянна нагадвае афіцыйнаму Менску пра абязыянне прадставіць канцепцыю закону на міжнародную экспертызу. З іншага боку, беларускія ўлады навучыліся выкарыстоўваць супяречнасці і архайчныя нормы дзеючага Закону аб друку па сваім меркаваныні, – адзначае намеснік старшыні БАЖ. – Не выпадкова ў апошні час з'явіліся прапановы не прымаць новую рэдакцыю закона, а "удасканаліць" дзеючы".

адзначыць, што зараз у кісках Бабруйскага філіялу "Магілёўсаюздрук" рэалізуецца дзяржаўная выданні са значна меншымі рэзьничымі накладамі, і ніякіх праблемаў у іх не ўзыняе.

На думку Анатоля Санаценкі, учынак "Саюздруку", заснавальнікам якога з'явілася Міністэрства інфармацыі, – гэта палітыка эканамічнага задушэння незалежнай прэсы ў Беларусі».

Нагадаем, на пачатку 2006 году напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў дзяржаўнае прадпрыемства "Белсаюздрук" адмовілася рэалізоўваць шэраг недзяржаўных нацыянальных і рэгіянальных выданняў.

Больш за палову грамадзка-палітычных газетаў былі пазблайчаныя магчымасці распаўсюджвацца праз сетку кіёскай. У 2006 годзе "Белсаюздрук" таксама адмовіўся ўзнавіць супрацоўніцтва з гэтымі газетамі. Сёлета паведамленне аб скасаванні дамовы атрымала недзяржаўная газета "Нясвіжскі час".

Прызналі парушэнне заканадаўства?..

"Беларуская асацыяцыя журналістаў" атрымала адказ на патрабаванне прыцягнуць да адказнасці асобаў, вінаватых у парушэнні правоў журналіста Валерыя Шчукіна падчас правядзення мясцовых выбараў. Як паведаміў БАЖ, скаругу яны накіравалі 21 студзеня ў пракуратуру Віцебскай вобласці. У адказе паведамляеца, што зварот перанакіраваны ў пракуратуру Першамайскага раёну Віцебску старшаму саветніку юстыцыі В. Ягораву "для разгляду... аб парушэнні старшынёй участковай выбарчай камісіі ўчастку для галасавання №52 па выборах у мясцовых Саветы дэпутатаў 25 склікання права сябра ГА "БАЖ" Шчукіна В.А."

Нагадаем, 12 студзеня 2007 году падчас датэрміновага галасавання Ніна Шубіна, старшыня выбарчай камісіі ўчастку для галасавання №52 Віцебску, уручыла журнالісту Валерью Шчукіну, ёй жа падпісаны документ. У паперы ўказвалася, што парушэннем камісіі час прысутнасці В. Шчукіна на выбарчым участку аблежаваны адной гадзінай. У гэтых ж і наступныя дні журналіста не дапускалі працаўаць на участку.

Хочуць зьнішчыць з дапамогай "Саюздруку"

Бабруйскі філіял "Магілёўсаюздруку" адмайляеца прадаваць у сваіх кіёсках не дзяржаўную грамадзка-палітычную газету "Бобруйскі кур'ер", паведаміў БАЖ.

У сувязі з нікай рэалізацыяй выданняня і вялікім адсоткам сылісаньня дамова на рэалізацыю будзе скасаваная з 01.02.2007г., – паведамляеца ў афіцыйным лісце за подпісам начальніка філіялу Т. Бежалевай, які атрымала рэдакцыя газеты ў студзені. Напрыканцы 2006 году бабруйскіе аддзяленні "Саюздруку" зацягнула з падпіснім працягом дамовы на наступны год. Калі ў студзені выдавец і галоўны рэдактар газеты Анатоль Санаценка звярнуўся з гэтай нагоды да кіраўніка прадпрыемства Т. Бежалевай, то высыветлілася, што дакумент падпісваці і не зьбіраліся.

Т. Бежалева, тлумачачы прычыны адмовы, спаслалася на ўнутране пала жэніне "Магілёўсаюздруку", дзе быццам бы прадпісваеца не заключаць дамовы з выданнямі, рэалізацыя якіх у кіёсках "Саюздруку" складае менш за пяць тысячай асобнікаў, – паведаміў прэс-службе БАЖ Анатоль Санаценка.

Між тым, згодна дадзеных бухгал тэрыі "Бобруйскага кур'ера", праз кіёскі "Саюздруку" ў верасні 2006 году было рэалізавана 4.251 асобнік газеты, у кастрычніку – 4.046, у лістападзе – 6.486 асобнікаў "БК".

Гасьціннасьць па-беларуску

Дзесяць грамадзянаў ЗША будуць прыцягнутыя да адміністрацыі наў адказнасці за парушэнне правілаў знаходжання ў Беларусі...

9 лютага ў адным з магілёўскіх пра-тэстанцічных малітоўных дамоў супрацоўнікі міліцыі затрымалі 10 грамадзянаў ЗША. Міліцыянты высьвятлялі, чаму амерыканцы праводзілі заняткі ангельскай мовы без дазволу Міністэрства адукацыі. У аддзеле грамадзічных сувязей абласной міліцыі інфармацію пачывердзілі і ўдакладнілі, што на затрыманых амерыканскіх грамадзянаў быў складзены пратакол паводле арт. 185 КаП — “Парушэнне правілаў знаходжання замежных грамадзянаў у Рэспубліцы Беларусь”, паслья чаго іх адпушыцілі. Па звестках Радыё Свабода, амерыканцы знаходзяцца ў Магілёве каля месяца па запрашэнні дабрачыннага аўяднання “Стэфан” дзеля бясплатных семінар-практикумаў вучычання ангельскай мовы.

Пастар аднаго з малітоўных дамоў гораду даў памяшканьне для заняткай.

“Пастар гэтай царквы, калі быў у Амерыцы, жыў з намі — і мы сталі для яго сям’ёй. Мы добрыя сябры, і ён дазволіў выкарыстоўваць гэты будынак бясплатна. Мы атрымалі нашыя візы ад арганізацыі, якая займалася гэтымі пытаннямі, — і яны сказали, што мы можам тут выкладаць ангельскую мову”, — паведаміла адна амерыканская настаўніца.

Ва ўпраўленні адукацыі Магілёўскага аблвыканкаму зазначылі, што амерыканскія грамадзяне ня мелі права выкладаць — у іх не было дазволу. Хаця супрацоўніца ўпраўлення адукацыі пачывердзіла, што па дазволі яны з'явіліся, аднак ім было рэкамендавана

з'явіцца ў Міністэрства адукацыі, бо пытанне знаходзіцца ў кампетэнцыі гэтага органу дзяржаўнага кіравання. Паводле словаў кіраўніка дабрачыннага аўяднання “Стэфан” Дэмітрыя Канчавенкі, нагодай для гэтага абыходжання з замежнымі грамадзянамі сталася нібыта іхня рэлігійная дзеянасць у Марілёве.

Калі на амерыканцаў накладуць адміністрацыйнае пакараньне, Дэмітры Канчавенка зьбіраецца яго абскарджаць, а таксама будзе дамагацца, каб спынілі ўсе адміністрацыйныя дзеянні датычна ягоных гасцей. Паводле Адміністрацыйнага кодэкса РБ, амерыканскім грамадзянам пагражаем папярэджаныне альбо штраф да дваццаці мінімальных велічынія.

Пад пільны кантроль

Рэктараў прыватных ВНУ будзе прызначаць... міністр адукацыі?

Старшыня пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па адукацыі, культуры, науцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Уладзімір Здановіч паведаміў, што рэктараў прыватных ВНУ будзе прызначаць міністр адукацыі. Гэтую норму закладуць у праект закону “Аб вышэйшай адукацыі”.

Цяпер у Беларусі працујуць дванаццаць прыватных ВНУ, у якіх навучаюцца больш за 58 тысяч студэнтаў. Парламентар Уладзімір Здановіч паведаміў, што ра-шэнне пра тое, што рэктараў прыватных ВНУ будзе прызначаць міністр адукацыі, адназначнае, канчатковое і аблікоўвацца на будзе. І пастанавілі гэтак выключна дзеля студэнтаў, якія там навучаюцца. Тлумачынне спадара Здановіча наступнае: “Было, на жаль, шмат выпадкаў, калі рэктары прыватных ВНУ не спрайляліся з ускладзенымі на іх задачамі, і ў выніку гэты інстытут ліквідаваўся. Альбо наогул — рэктары, сабраўшы паўную суму грошай са сваіх студэнтаў, зынікалі. І каб паглэрдзіць гэтыя выпадкі, прынятае раешэнне,

каб рэктара прыватнай ВНУ прызначаў і звалінай з пасады менавіта міністр адукацыі. Тады мы зможем пэўна сказаць: вось гэты чалавек вінаваты — за тое, што ён прызначаў непрыдатнага чалавека на такую высокую пасаду”.

Як да такога раешэння ставяцца самі кіраўнікі недзяржаўных ВНУ? Меркаваньне рэктара Інстытуту сучасных ведаў імя Шырокава Аляксандра Капілава: “Мы пра гэта ўжо ведалі. У нас была сустрака з першым намеснікам кіраўніка адміністрацыі прэзідэнта, і там было сказана, што рэктараў прыватных ВНУ будзе прызначаць міністр адукацыі па ўзгадненні з заснавальнікамі. Сказалі, што будзе шукаць варыянт, які будзе задаволіў і адзін, і другі бок”.

Дарэчы, цяпер кіраўнікі прыватнай ВНУ прызначаюць заснавальнікі на-вучальнай установы. Як правіла, гэта некалькі прыватных асобаў, якія стваралі ВНУ, укладалі першапачатковыя капітал. Дэпутат Уладзімір Здановіч съцвярджае, што меркаваньне заснавальніка будзе

уличваць: “Гэтаке прызначэнне будзе адбывацца паводле прадстаўлення таго чалавека, які стварыў ВНУ, заснавальнікі. Таму вялікай бяды тут няма. І калі пэўны рэктар, які працуе цяпер на сваёй пасадзе, адпавядае гэтай пасадзе на ўсіх кірунках, ён будзе працаўца і далей”.

Прафесар Беларускага інстытуту правазнаўства, доктар юрыдычных навук Міхаіл Пастухоў лічыць, што дзяржава ўесь час умешваеца ў прыватны бізнес, што недапушчальна. Да таго ж, прыватныя ВНУ ствараліся як альтэрнатыва дзяржаўнай адукацыі, дзе меркавалася большая свабода творчасці выкладчыкаў, цікавейшыя і разнастайнейшыя вучебныя праграмы. Меркаваньне прафесара Пастухова: “Цяпер ідзе новы наступ на самастойнасць, незалежнасць прыватных ВНУ. Рэктары прыватных ВНУ будуть праводзіць дзяржаўную палітыку, яны яшчэ больш будуть аблікоўвацца акадэмічнымі свабодамі, свабоду творчасці выкладчыкаў. Яшчэ больш пільны кантроль будзе за думкамі як выкладчыкаў, так і студэнтаў”.

Нам зьверху відаць усё...

10 лютага пад Менскам адбылася нефармальная сяброўская сустрака сяброў грамадзічнай арганізацыі “Задзіночанне беларускіх студэнтаў”, якая была ліквідавана ўладамі ў 2003 годзе. Каля 30 чалавек моладзі сабраліся ў аднаго з сяброву у прыватным доме ў вёсцы Лугавая Слабада. Неўзабаве туды ўварваліся сьпецназаўцы, міліцыянты і людзі ў цывільнім. Свае дзеянні супрацоўнікі праваахоўных органаў патлумачылі тым, што да іх паступіла ананімная інфармація пра тое, што ў месцы правядзення сустракі нібыта знаходзіцца выхавохава прыстасаванье.

На звестках Радыё Свабода, спачатку актыўістай ЗБС трымалі ў адным пакоі, і міліцыянты казалі ім, што яны не затрыманыя. Але паслья таго, як былі перапісаныя ўсе прозывішчы актыўістай, іх адвялі ў аўтазак і даставілі ў райаддзел міліцыі Менскага раёну.

Паслья таго, як з кожнага ўзялі пісмовыя тлумачэнні, зънялі на відзя і правялі дактылаксапію, затрыманых адпушыцілі без складання пратаколаў аб правапарушэнні.